

DOSSIER DE PREMSA

GEOGRAFIA LITERÀRIA: OBRA EN DEU VOLUMS
GEOGRAFIA LITERÀRIA DELS PAÏSOS CATALANS: PÀGINA WEB

El Projecte: Geografia literària

Pel que fa a l'obra en deu volums:

L'obra vol posar a l'abast d'un públic lector ampli una vasta antologia de paisatges i de textos vinculats al territori. S'hi recullen poemes, narracions, cartes, notes de dietari, escenes teatrals, cançons i breus cròniques periodístiques o de gènere assagístic. La fisonomia del país, la història, les tradicions i els monuments hi apareixen interpretats pels nostres grans escriptors, amb el contrapunt atent de l'ull fotogràfic. És evident que els textos ajuden a copsar el país, però també és veritat que el territori pot ajudar a entendre l'obra d'alguns escriptors. Amb els volums de *Geografia Literària* descobrirem, per tant, literatura i paisatge, trenats en una antologia que Llorenç Soldevila ha elaborat amb rigor i ambició.

Pel que fa al web:

Geografia literària dels Països Catalans (www.endrets.cat) és una obra col·lectiva d'un equip professional de la Universitat de Vic. I tanmateix, és la primera geografia literària del nostre país (o dels nostres països), un projecte nascut amb la màxima ambició i amb el desig que sigui capdavanter entre els homòlegs de les cultures de més projecció internacional. Una geografia que, a través de les comarques i els pobles i ciutats que les conformen, vol recupear i fixar la memòria d'espais, indrets, cases, monuments, edificis patrimonials o llocs mítics que han estat el centre d'interès dels nostres escriptors d'ençà dels trobadors i Ramon Llull fins als nostres dies.

Les tecnologies de la informació i la comunicació ens permetran navegar ràpidament i efectiva per la història de la literatura catalana i la nostra geografia, a voltes per retornar-hi i, d'altres, per fer-ne la descoberta. L'enfilall de llocs literaris, adscrits a pobles i ciutats, permet programar rutes específiques al gust de cada usuari, ja sigui al voltant dels indrets lligats amb un autor o bé a partir d'accidents geogràfics o monuments artístics de cada comarca.

Aquest és un material destinat a un usuari heterogeni al màxim: des dels estudiants a la creixent població excursionista i turista, passant per col·lectius culturals de diferent signe o, és clar, per les persones curioses del país o de fora, perquè tots plegats puguin descobrir de la mà dels nostres autors i de la seva literatura aspectes i llocs que potser fins ara desconeixien.

En síntesi, es tracta d'una invitació a capbussar-se en el magma riquíssim de la nostra literatura, que fa de guia per conèixer una geografia que, tot i tenir-la ben a la vora, sovint s'ignora o infravalora. Una geografia rica i variada, de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó. La paraula, feta art, i el paisatge, preservat a través dels segles, es juxtaposen en una simbiosi ideal que, per començar, aixeca acta notarial d'una llengua i d'un país mil·lenaris; en segon lloc, fa prendre consciència d'allò que tenim i permet valorar-ho en la justa mesura; i, en tercer i darrer lloc, encoratjar a encarar el futur amb l'esperança de mantenir-hi un lloc preeminent al costat de les altres llengües i cultures de la nostra civilització.

L'antologia en deu volums

Resum de l'obra:

El projecte que tot just ara comença està previst que consti de deu títols:

- I. Comarques barcelonines
- II. Comarques lleidatanes
- III. Comarques tarragonines i Terres de l'Ebre
- IV. Comarques gironines
- V. Illes Balears i Pitiüses
- VI. País Valencià
- VII. Alguer, Andorra, Catalunya Nord i Franja de Ponent
- VIII. Universos literaris
- IX. Rutes literàries
- X. Barcelonès i Barcelona

Un cop identificats els llocs literaris, calia organitzar-los de manera que, per una banda, fossin pràctics de consultar i, alhora, s'integressin en espais geogràfics recognoscibles. En la tria, tant arbitrari podia resultar escollir la província com la comarca com a base. La primera perquè s'ha perpetuat com una imposició uniformitzadora espanyola d'ençà la primera meitat del segle XIX.

La segona, perquè tot i ser una decisió democràtica de la Generalitat dels anys trenta del segle passat, i d'altres institucions en el cas del País Valencià i Mallorca, la seva validesa pot quedar en alguns casos desfigurada a causa de la uniformització humana i territorial dels booms urbanístics sobretot en àmplies àrees de les zones metropolitanes de Barcelona o València, posem per cas.

Tanmateix s'havia de ser pragmàtic i semblà que la comarca en la majoria dels casos permetia un delimitació de l'espai assumible i que responia, encara, a unes realitats humanes, geogràfiques i econòmiques indiscutibles. De la mateixa manera, la solucions per barris i districtes seran efectives en grans ciutats com València i Barcelona.

Així, la tria de la divisió comarcal i urbana facilità l'estructuració de la majoria de volums, de l'I al VII i el X. En el cas dels volums VIII i IX se segueixen estructures diferents en funció dels continguts respectius. El VIII contindrà el desenvolupament paisatgístic monogràfic de vint-i-cinc títols d'autors nascuts entre 1846 (Narcís Oller) i 1951 (Ferran Torrent). El IX oferirà vint-i-cinc rutes literàries, la variant que, de fet, ha donat carta de naturalesa als continguts de la col·lecció, totes experimentades personalment amb públics ben variats i en els darrers trenta anys.

El projecte que avui comença té l'objectiu, doncs, d'esdevenir un corpus viu, útil, modificable, en funció dels usuaris i dels canvis que el temps i les noves generacions hi aniran introduint. És un viarany, finalment, que s'ha de fressar entre tots per fer-lo ampli i sòlid, còmode i agraït de transitar.

Fitxa tècnica del primer volum:

Títol: *Geografia literària. Comarques barcelonines*

Autor: Llorenç Soldevila i Balart

Editorial: Pòrtic

Any d'edició: 2009

Nombre de pàgines: 359

Format: Rústic

Preu: 20,00€

ISBN: 978-84-9809-082-6

Sinòpsi: La col·lecció *Geografia literària* vol posar a l'abast d'un públic lector ampli una vasta antologia de paisatges i textos vinculats al territori.

Biografia de Llorenç Soldevila i Balart

Llorenç Soldevila i Balart va néixer a Monistrol de Montserrat l'any 1950. És mestre, doctor en Filologia Catalana i professor titular de llengua i literatura de la Universitat de Vic. Ha estat cofundador, coordinador i redactor de la revista *Faig* i codirector de la *Història de la literatura catalana* (Orbis-Ed. 62, 1984-85) i de les col·leccions *Textos per l'ensenyament*, *El Garbell* i *Textual*. Ha col·laborat, entre altres mitjans, a *Regió 7*, *Mataróescrit*, *La Vanguardia*, *El Punt* i *Serra d'Or*. Ha guanyat el premi Sant Miquel d'Engolasters, per l'obra *La cançó catalana, la normalitat impossible?* Durant prop de trenta anys, a més a més, ha impartit la docència en l'ensenyament secundari (1978-2004).

En l'àmbit de la recerca i la investigació, s'ha dedicat a l'estudi i la divulgació de l'obra de Jeroni Zanné, amb l'edició d'*Una Cleo i altres narracions* (1978); del moviment de la Nova Cançó, amb la tesi doctoral: *La Nova Cançó (1958-1987). Balanç d'una acció cultural* (1993); de Curial e Güelfa (1984); d'Agustí Bartra, amb *Obres Completes* (1982-1985); de Baltasar Porcel, amb *El misteri de l'alzinar i altres contes* (1982) i *Tot Porcel: D'Els condemnats a Olympia a mitjanit* (2008) i, finalment, de l'obra de Jacint Verdaguer, amb estudis i edicions i de diversos aspectes de la literatura memorialística. Ha antologat, a més a més, *El vent llaura la mar* (1984), d'Agustí Bartra; *La cançó catalana (1959-1984)* (1984) i *Bestiari* (1989).

En l'àmbit pedagògic, ha elaborat propostes didàctiques sobre les obres de Jacint Verdaguer, Josep Pla, Mercè Rodoreda, Agustí Bartra, Martí Miquel i Pol i Baltasar Porcel. Ha preparat rutes literàries sobre aquests i altres autors i sobre parts del territori (el Montseny i les Guilleries, les Illes Balears i el País Valencià).

Llibres de Llorenç Soldevila i Balart

Obres:

Antologia poètica de Jacint Verdaguer. Argentona: L'Aixernador, 1986.

Un temps, un país (1888-1939): antologia de textos memorialístics. Barcelona: Edicions 62, 1993.

La Nova Cançó (1958-1987): balanç d'una acció cultural. Argentona: L'Aixernador, 1993.

Una proposta d'educació integral: ruta literària al Montseny. Argentona: L'Aixernador, 1994.

El comte Arnau (i el comte Mal): tres rutes literàries (amb Josep Camps). Argentona: L'Aixernador, 1994.

Jacint Verdaguer: deu rutes literàries. Barcelona: L'Aixernador, 1995.

Planautes: viatge per la literatura de Pla. Barcelona: Destino - La Magrana, 1997.

De la por al terror. Barcelona: La Magrana, 1998.

L'aventura de llegir. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998.

Una novel·la són paraules: Introducció a l'obra de Mercè Rodoreda. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000.

Ruta literària de Miquel Martí i Pol. Barcelona: Proa, 2004.

Tot Porcel: D'Els condemnats a Olympe a mitjanit. Barcelona: Proa, 2008.

Agustí Bartra, poeta auroral. Barcelona: Proa, 2009.

Geografia Literària. Comarques barcelonines. Barcelona: Pòrtic, 2009.

PAÏSOS CATALANS

Josep M. de Sagarra, autor d'*El poema de Montserrat*, va dedicar 10.000 versos a aquest monestir bagenc, símbol de Catalunya. «I Montserrat prou és una lliçó / i fa mil anys que us va donant l'exemple», va escriure.

«El santuari de Queralt és un niu d'àguila, aferrat al cim rocallós». L'escriptor mallorquí Baltasar Porcel definia així aquesta talaia que ofereix una bona vista del Berguedà, a la seva obra *Canins i ombres* (1977).

* Terra literària

«Geografia literària», de Llorenç Soldevila, recull en deu volums els paisatges i llocs dels Països Catalans que escriptors de tots els temps han glossat en les seves obres. Un passeig per les nostres comarques des del sofà

Divulgador del territori

ANNA AGUILAR

«L'altra nit era a Vilafranca. Aquesta població té un dels noms que omplen més la boca i el cor. Quan un pronuncia el mot 'Vilafranca' pensa fatalment en una llenca de terra grassa i compacta, tota florida de pedres rànies i de mitres de bisbe i botes de vi. Us ve a l'orella la cançó de sant Ramon Nonat, que devia ésser un home amb una barba despentinada, amb uns ulls plens de teranyines de sang i amb un cor ample, impregnat de misteri, com una vinya ajaguda al sol.» Josep Maria de Sagarra descrivia amb aquestes paraules, a *L'aperitiu*, la capital de l'Alt Penedès. Però no va ser el primer ni l'únic a fer-ho. Igual que ell, el baró de Maldà o Josep Pla també van immortalitzar amb la seva ploma la sensació que els havia causat aquella ciutat. Avui,

Llorenç Soldevila i Balart (Monistrol de Montserrat, 1950) és mestre. Doctor en filologia catalana i professor titular a la Universitat de Vic, compta més de trenta anys d'experiència en el camp de la docència en l'ensenyament secundari. La seva tasca de recerca s'ha centrat en l'estudi de l'obra de Jeroni Zanné, de Jacint Verdaguer i també del moviment de la Nova Cançó, de la qual en va fer la seva tesi doctoral. Autor de diverses propostes didàctiques sobre les obres de Verdaguer, Pla, Rodoreda, Bartra, Martí i Pol i Porcel, ha preparat rutes literàries sobre aquests i altres autors, a part d'itineraris per part del territori català.

aquesta coincidència ha fet que els tres autors es retrobin, sobre el paper i al cap dels anys, en un dels capítols de *Geografia literària* (Pòrtic, 2009), la magna obra del professor de la Universitat de Vic Llorenç Soldevila.

La col·lecció *Geografia literària*, formada per deu volums –el primer del quals, dedicat a les comarques barcelonines, acaba de publicar-se aquest desembre–, és una extensa compilació d'indrets i paratges dels Països Catalans als quals s'han referit els escriptors a l'hora d'escriure les seves obres. Per la raó que sigui: perquè el lloc va servir per inspirar o ambientar una novel·la, perquè va ser on va néixer l'autor o on va passar una temporada, perquè el va sorprendre en algun sentit i el va voler eternitzar... «Gairebé en un 90% dels casos ha estat l'autor i l'obra els

qui han dut a descobrir els diferents paisatges. El 10% restant són espais literaris que jo he decidit que podrien ser un bon lloc per recuperar la memòria d'una obra i llegir-la o bé per descobrir-la per primera vegada», explica el mateix Soldevila.

La voluntat divulgativa d'aquest ambiciós treball és òbvia, però no menys important és la seva intenció de vertebrar els Països Catalans a partir de la llengua. «Crec que pot ser una aportació útil al sentiment de país, a la col·lectivitat politico-cultural.» Autors de la Franja de Ponent, les Illes Balears, la Catalunya del Nord i les Terres de l'Ebre, per exemple, hi seran representats. La minuciositat, de fet, ha estat un dels requisits que Soldevila ha tingut en compte. «He intentat ser el més exhaustiu possible, però és evident que

La zona de Montmany (el Figeró), presidida pels cingles de Bertí, van servir d'inspiració a Raimon Casellas per situar la seva novel·la *Els sots feréstecs*. «A Sant Pau de Montmany un dia hi va arribar mossèn Uätzer...»

La indústria de Tecla Sala e Hijos, popularment coneguda com La Blava i on va treballar Miquel Martí i Pol durant gairebé 30 anys, va originar diversos poemes del llibre del poeta rodenc *La fàbrica (1970-1971)*.

Víctor Balaguer a *Una expedició a Sant Miquel del Fay*: «Les roques ploren aigua; les herbes, perles.»

el lector hi trobarà a faltar autors i textos. Això serà un bon senyal, perquè voldrà dir que la gent s'ho ha llegit amb una especial estima i atenció.»

Per tal de reparar qualsevol oblit o bé per ampliar els continguts de l'edició impresa, però, ja s'ha pensat en una eina interactiva i oberta a actualitzacions permanents. Al web www.endrets.cat es pot fer una cerca selectiva per autors o per obres, per exemple, així com també consultar fotos antigues i documents sonors i audiovisuals. «El web ens permetrà que gent d'Alacant, del Rosselló o de Menorca pugui aportar més noms de prosistes i més textos», comenta Soldevila.

Noms i gèneres per triar

Al primer volum de la col·lecció ja hi apareixen referenciats a la ratlla de 300 autors diferents, tot i que amb tota probabilitat quan l'obra estigui concloua gairebé s'arribarà als 900. En aquest sentit Soldevila diu que ha procurat buscar un equilibri intern: «Els autors clàssics he pensat que hi havien de ser tots, fins i tot els que han fet una literatura més abstracta com Pere Calders o Carles Riba, alhora que hi ha un guix important d'autors mitjans. Sense que es desequilibrí el

PAÏSOS CATALANS TERRA LITERÀRIA

La Fonda Europa de Granollers, lloc de referència gastronòmica, ha sigut punt de trobada i pernociació per a diversos visitants de la ciutat. Un d'ells, Josep Pla, descriu aquest hotel a *Tres guies. Obra completa* (1976).

«És un edifici bonic, que evoca un temple neoclàssic, polit, endreçat, com escau a l'esperit noucentista.» M. Aurelia Capmany evocava amb aquestes paraules la biblioteca de Canet de Mar a l'obra *Maia memòria* (1987).

Fins al 2013, dos volums cada any

sentit últim de l'obra, i després d'una garbellada, també he cregut oportú incloure algunes obres d'autors locals, els quals han contribuït a fer possible la pervivència de la nostra literatura.» El ventall de firmes que apareixen en aquesta col·lecció és ampli. De Trinitat Catasús a Guerau de Llostr; de Ramon Vinyes a Guillem de Berguedà; de Mateu Janés a Eugeni d'Ors. Clàssics i contemporanis, tots tenen alguna cosa a dir.

Vasta és la llista d'escriptors, i generosa la relació de gèneres i tipus d'obres recopilades. El poema *El pi d'Estrac*, de Joan Maragall, les *Memòries literàries* de Narcís Oller o la prosa de Miquel Utrillo o de Santiago Rusiñol descrivint Sitges, són algunes de les peces literàries que formen part d'aquest primer volum. «Hi podem trobar fragments de textos molt diversos, des d'obres de teatre fins a dietaris passant per epístoles o unes memòries. He anat a tots els gèneres que pensava que podien ser útils per fer aquesta simbiosi entre paisatge i literatura.» En aquest sentit Soldevila admet que s'ha permès certes llicències amb autors com Joan Coromines o Pompeu Fabra. «Coromines no es pot considerar un literat en sentit estricte, però té una correspondència

S'ha començat pel volum de les comarques barcelonines (Alt Penedès, Anoia, Bages, Baix Llobregat, Berguedà, Garraf, Maresme, Osona, Vallès Oriental i Vallès Occidental), per qüestions de suport econòmic de la Diputació de Barcelona, però l'ordre de publicació dels següents títols no seguirà cap criteri concret. «El que sí teníem clar és que l'obra s'havia de cloure amb un volum dedicat a la capital del país. De la mateixa manera que el país el treballem a partir de comarques, Barcelona el dividirem en barris», explica Soldevila.

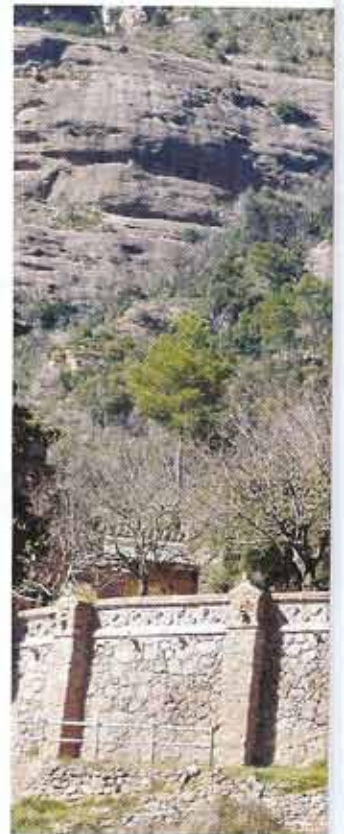
D'ara fins al 2013 la intenció és publicar dos volums de *Geografia literària* cada any, tot i que la informació completa ja està recopilada. Per ordre d'aparició, els següents títols seran: comarques lleidatanes, comarques tarragonines i Terres de l'Ebre, comarques gironines, Illes Balears, País Valencià, Andorra (amb Alguer, Catalunya del Nord i Franja de Ponent), rutes literàries, universos literaris, i Barcelona i el Barcelonès,

amb el seu pare, quan està fent treballs de camp per la Vall d'Aran, que sense voler-ho és literatura en estat pur.»

Zones productives

Des d'un punt de vista literari podem considerar que hi ha unes comarques més prolífiques que altres? Soldevila ha constatat que sí, en alguns casos confirmant el que ja imaginava i en altres enduent-se'n una idea ben diferent. «La meua gran sorpresa és Osona, la comarca amb més literatura, amb més autors de pes i amb més diversitat d'autors.» Una fertilitat literària que també es troba, segons Soldevila, en altres zones de Catalunya com l'Alt i el Baix Empordà i el Maresme—especialment a pobles com Caldes o Sinera, més que no pas a Mataró—. En canvi, comarques com la Garrotxa o ciutats com Granollers i Sabadell—a diferència de Sitges, per exemple—no han donat el fruit literari que Soldevila pensava. «Des d'un punt de vista sociològic potser caldria pensar en això», apunta per a qui vulgui recollir la idea.

Amb tot, és indiscutible que hi ha una colla de referents que han inspirat autors de totes les èpoques. Vist amb uns altres ulls i explicat amb unes altres paraules, molts escriptors han buscat

la inspiració en punts històrico-culturals clau per al país: Poblet, Montserrat, Santes Creus, Sant Miquel de Cuixà, Santa Maria de la Vall d'igna, el santuari del Toro, etcètera. «De Santa Maria de Queralt, per exemple, que sembla un lloc molt de Berga, Mercè Rodoreda té un poema dedicat a Queralt i Baltasar Porcel també

Josep Vallverdú va descriure l'ajuntament de Sant Sadurn d'Anoia així: «Realment l'únic element que ens hi sobra és l'estranya torre metàl·lica, autèntica gàbia que enclou un joc de campanes.» *Visions de Catalunya* (1973).

«Difícilment pot trobar-se estada més bonica i millor per un poeta, i sobretot per un poeta sacerdot i vigatà, que aquest santuari», opinava Jacint Verdaguer del santuari de la Gleva (Osona) a *En defensa pròpia*.

Joan Oliver recordava les nits serenes i les seves felices estades al Marquet de les Roques (Sant Llorenç Savall) a les pàgines de *Temps i records*.

en va escriure una prosa molt bonica –recorda Soldevila–. De mica en mica amb aquest treball l'adones d'aquesta mena de nuclis de força creativa que tenim estesos per tot el país.» Ho diu algú que ha trepitjat el territori de cap a cap. «Aquest treball m'ha aportat una cosa que és impagable, que és refermar-me en la co-

neixença en profunditat del meu país, perquè no hi ha lloc dels que surten en aquesta obra que jo no hagi visitat personalment i hagi fotografiat.»

Pioners a tenir-ho

Aquest interès de Soldevila per fer una cartografia literària, ve de lluny. L'any 1973, després

d'un viatge a Anglaterra, es va fer una pregunta: «Si els anglesos cuiden la seva geografia de Shakespeare, per què nosaltres no ho fem?» Aleshores em va venir com una mena de necessitat de descobrir primer la implicació dels autors amb el paisatge i després de fer-ho servir a les aules de secundària.» Les rutes literàries

que Soldevila, mestre durant gairebé 30 anys en l'ensenyament secundari, va començar a fer l'any 1980 van culminar, a partir de 2004, en la redacció d'aquesta col·lecció.

A partir d'ara, i gràcies a aquesta obra, els Països Catalans seran pioners en aquest tipus de document. «Que coneguem no hi ha cap país del món que en aquests moments estigui literàriament cartografiat. Quan els deu volums hagin sortit publicats, amb tot el que té de grandesa però també de modestia aquest treball, ens podrem sentir orgullosos de ser el primer país de poder disposar d'una cartografia d'aquest tipus.»

Arribats a aquest punt és hora de demanar-li a Soldevila per les conclusions que ha tret d'aquest projecte. «Primer de tot, que tenim un país envejable, que s'ha fet gràcies a la gent anònima. Segon, que després de les maltempades que hem patit, és un miracle que tinguem una llengua tan creativa i competitiva a escala internacional, amb autors d'indiscutible vàlua. I tercer, que vas pel país i et fas creus que sempre trobis la petjada d'un patriota literat o d'un literat patriota.»

*Article publicat a la revista *Presència*

El libro permite seguir los pasos de Espriu por Arenys de Mar, Sinera en su imaginario literario

La literatura catalana es el hilo conductor de esta serie de diez tomos que acaba de conocer su primera entrega.

***Paseando entre libros**

Pòrtic edita el primero de los volúmenes de la serie «Geografia Literària» de Llorenç Soldevila. El libro recoge rutas relacionadas con el mundo de las letras en las comarcas barcelonesas

27 Diciembre 09 - Víctor Fernández

BARCELONA- Es el resultado de muchos paseos y muchas horas de lectura. Eso es lo que ha invertido el profesor Llorenç Soldevila i Balart para escribir los diez tomos de «Geografia Literària», una interesante propuesta de Pòrtic que nos muestra los paisajes de las letras catalanas, los escenarios en los que se desarrollan las vidas de autores como Josep Pla, Màrius Torres, Eugeni d'Ors, Francesc Pujols, Joan Margarit, Gabriel Ferrater, Joan Salvat-Papasseit o Terenci Moix, entre muchos otros.

Hacia tiempo que Soldevila se había hecho suya la frase de Pla que dice que «el paisatge us fa comprendre la literatura, perquè la literatura és la memòria del paisatge en el temps». De esta manera, desde que aprobó las oposiciones a catedrático de lengua y literatura catalana, el autor se sintió impulsado a seguir los pasos de escritores, una iniciativa que fusiona la tradición literaria con su entorno natural. Los libros se complementarán con una página web, titulada e-ndrets que aportará nuevos contenidos a los aparecidos en el soporte de papel.

En esta primera entrega, el lector puede adentrarse en diez comarcas barcelonesas, a lo largo de casi un centenar de poblaciones, todas ellas con conexiones con la república de las letras: desde Sant Miquel d'Orlèrdola hasta Santa Maria de Palautordera, pasando por Igualada, Cervelló, Gósol, Sitges, Calella o Folgueroles. En cada uno de estos pueblos y ciudades hay siempre una pequeña historia relacionada con la creación literaria, con la redacción de un poema o una prosa, o con el nacimiento o la muerte de un autor. Cada rincón va acompañado de un texto literario que contextualiza lo reseñado por Soldevila.

Con Gabriel Ferrater, uno de los mejores poetas de su tiempo, podemos acercarnos hasta varios rincones de Sant Cugat vinculados con su figura, como el Mesón de Sant Cugat – donde pasaba horas de tertulia con alumnos y profesores tras sus clases de lingüística–, el piso en el que vivió y se suicidó, o su tumba.

A Joan Salvat-Papasseit lo acompañamos por algunas de las casas donde vivió –como las de Sant Just Desvern o Sitges, donde redactó poemas y algunos números de su revista «Un enemic del poble»– o donde hizo la primera cura de la enfermedad que acabaría matándolo –Can Robert, en Matadepera–.

Salvador Espriu también surge en estas páginas con las referencias a Arenys de Mar, Sinera según el imaginario del autor de «La pell de brau». El libro nos facilita información sobre la casa-museo dedicada a Espriu o de algunos de los lugares de la población que son referenciados en su Sinera, sin olvidar la visita al nicho que ocupan los restos de Espriu. Tampoco deja Soldevila a algunos personajes injustamente condenados a cierto silencio, pese a lo trascendental de sus palabras. Es el caso del filósofo Francesc Pujols, cuya huella todavía es palpable en la que fuera su casa y estudio: la llamada Torre de les Hores, en Martorell.

Una mención aparte la merece el sanatorio de Puig d'Olena, en Sant Quirze Safaja, donde ingresó Màrius Torres el 22 de diciembre de 1935. Aquí Torres escribió buena parte de su obra y aquí también conoció a su amigo Joan Sales. Se conserva todavía en este lugar su escritorio.

*Article publicat al diari *La Razón*